

Eco- socialism พัฒนาการของวิถีคิดแบบ Marxist

By นายสุนทร คุณชัยมั่ง

รายงานนี้ มุ่งที่อธิบายว่า อะไรคือประเด็นสำคัญของ Eco-Socialism มีอะไรเป็นองค์ประกอบ มีความแตกต่างจากแนวคิดของมาร์กซิสต์ดั้งเดิมอย่างไร มี political practice อย่างไร และจะมีผลต่ออนาคตของระบบทุนนิยมหรือสังคมนิยมของโลกอย่างไร

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันของโลกทุนนิยม ไม่ว่าจะในนิยามแบบทุนนิยมเสรีใหม่ (Neo-liberalism) หรือทุนนิยมโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งดูเหมือนว่า ความขัดแย้งหลักของสังคมนิยมไม่ได้เกิดขึ้นตามการวิเคราะห์แบบ Marxist orthodox ที่ว่า โดยพัฒนาการของระบบทุนนิยมจะนำไปความขัดแย้งในคู่หลักระหว่างชนชั้นนายทุน กับชนชั้นกรรมาชีพ และจะทำให้เกิดกระบวนการต่อสู้ทางชนชั้น (Class structure) และการปฏิวัติที่นำโดยชนชั้นกรรมาชีพ เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเป็นจริงในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่สังคมนิยมของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหภาพโซเวียต จีน คิวบา อินโดจีน ฯลฯ นอกจากนี้ในพัฒนาการปัจจุบันก็ยิ่งจะเห็นความเลือนรางในคู่ความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับชนชั้นกรรมาชีพ แต่คู่กรณีกลับกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างระบบทุนนิยม (Capitalism) กับระบบนิเวศน์ (Ecology) แทน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของอีโว โมราเลส (Evo Morales) ประธานาธิบดีของโบลิเวีย (The Second Ecosocialist Manifesto, กันยายน, 2007) ว่า “โลกนี้เกิดความทุกข์ยาก / ความเจ็บป่วย อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ซึ่งล้วนแต่เป็นผลมาจากการพัฒนาของระบบทุนนิยม”

Joel Kovel and Micheal Lowy (Sep, 2001) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศน์ ภายใต้ระบบทุนนิยมนี้ว่า เป็นเพราะ “ระบบทุนนิยมยังคงแสวงหากำไร และการทำงานของระบบที่ไปสร้างพฤติกรรมบริโภค การใช้ทรัพยากรอย่างสุรุ่ยสุร่าย นั้น นำไปสู่การต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการผลิต / การสะสมทุน ผลพวงจึงไปสร้างปัญหาต่อมลภาวะและชุมชนในที่ต่างๆอยู่เนื่อง ” ซึ่งก็จะสอดคล้องกับ The Second Ecosocialist Manifesto ที่ระบุว่า “ระบบทุนนิยมไม่สามารถจะบรรลุในวัตถุประสงค์ในการสร้าง ความมั่นคงสมบูรณ์ (Integrity)กับการสร้างกำไรสูงสุดไปพร้อมๆกันได้” นี่คือการมาของการเมืองใหม่ที่จะต้องนำไปสู่การจัดการคู่กรณีที่ขัดแย้งกันระหว่างการพัฒนาของระบบทุนนิยม กับระบบนิเวศน์โดยรวมของสังคมนิยม

แม้กระทั่งวิถีคิดในการจัดการมลภาวะในการปล่อยสารคาร์บอน /CDMS ก็ยังเป็นกลไกที่อธิบายถึงการเอาตัวเขาเปรียบและมุ่งจะสร้างประโยชน์ของธุรกิจการค้ามากกว่าที่จะมุ่งลดการปล่อยมลภาวะ อันเป็นการสะท้อนถึงระบบทุนนิยมที่ขัดแย้งกับระบบนิเวศน์ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

นิยาม / องค์ประกอบ

Ecosocialism มีพัฒนาการมาจากแนวคิดของ Karl Marx ในการเคารพธรรมชาติ ซึ่งเป็นพื้นฐานความคิดแบบนักมนุษยนิยมที่ก้าวหน้า(radical form of humanism) ที่ Marx พัฒนามาจากความคิดเรื่อง Fetishism ของ Feuerbach โดย Marx เขียนเรื่องเหล่านี้ไว้ในหนังสือเรื่อง The enemy of Nature และได้อธิบายถึงผลพวงจากแนวคิดเรื่องมูลค่า (Value) ของสินค้า / แล้วใช้ระบบวิธีคิดแบบ Materialism อธิบายผลต่อเนื่องของมูลค่าส่วนเกิน ก็ให้เห็นลักษณะตรงกันข้ามของระบบทุนนิยมที่เป็นผลที่ได้รับความเสียหายจากการพัฒนาของระบบ และสุดท้าย Marx ก็ได้เสนอทางออกโดยการรวมตัวของคนส่วนใหญ่ที่ได้รับผลพวง / ผลกระทบที่จะต้องต่อสู้กับนายทุนซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคม

ในวิธีคิดแบบ Ecosocialism ปัจจุบัน (Post –capitalist society) ที่ได้อธิบายคู่ความขัดแย้งใหม่นั้น ไม่ใช้การปฏิเสธแนวคิดแบบ Marxist orthodox เพียงแต่ได้อธิบายปรากฏการณ์ขององค์ประกอบสำคัญของระบบที่มีพัฒนาการไปจากเดิม ที่มีการแยกแรงงานและผู้ประกอบการออกไปจาก The means of production ดังนั้น ในวิธีคิดใหม่นี้ จึงไม่ได้มุ่งไปอธิบายระหว่างคู่กรณีในระบบได้ก้าวข้ามไป ไปสู่ระบบโดยหลักและผลพวงของความเสียหายของสังคมโดยรวมแทน

โดยวิธีคิดแบบนี้ ยังเชื่อมโยงไปยังชุมชน สังคมที่ได้รับผลพวงจากระบบ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นชุมชนของประเทศด้อยพัฒนา ชุมชนผู้ยากไร้ รวมไปถึงปัญหาของเพศ ผิวดสี อีกด้วย

อีกประการหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญของ Ecosocialism ก็คือ ความเป็นปัญหาสากล ปัญหาระหว่างประเทศ เป็นเรื่องของนานาชาติ เป็นวาระของโลก

Political practice

การปฏิบัติตามแนวคิดนี้ มีมาโดยต่อเนื่อง เช่น พรรค Ecology / พรรคกรีนของอังกฤษและเวลด์ สำหรับนักวิชาการก็เช่น Andre Gorz ซึ่งเขียนหนังสือเรื่อง Ecology as politics / Rudolf Bahro , Alan Roberts ซึ่งเขียนหนังสือเรื่อง The Self –managing environment

ในปี 2008 มีแนวโน้มการเคลื่อนไหวในการรณรงค์แนวคิดแบบ Ecosocialism นี้ โดยกลุ่ม Green Movement ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ตื่นตัวของ Socialism ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งและมีการเรียกร้องให้สร้าง political practice ต่างๆ เช่น การขยายแนวความคิดออกไปจากรั้วมหาวิทยาลัย / ร่วมปฏิบัติการรณรงค์แก้ปัญหาระบบนิเวศน์ / ปกป้องสิทธิคนงานจากผลกระทบของกระบวนการผลิต / ร่วมสนับสนุนการรวมตัวของคนในท้องถิ่น / ยกกระดับสู่ปัญหาสากล

มีการจัดตั้งองค์กรนิเวศน์โลก (World Environment Organization) เพื่อเป็นองค์คู่ขนานกับ WTO และจัดตั้งเครือข่ายนักปฏิบัติกรนิเวศน์ระหว่างประเทศ (Ecosocialist International Network) เมื่อตุลาคม 2007 ที่กรุงปารีส โดยมีนักสิ่งแวดล้อมร่วมประชุมทั้งสิ้น 13 ประเทศ และมีกำหนดการที่จะจัดงาน World Social Forum ในเดือนมกราคม 2009

